

Autonomia, kansainvälisyys ja pitkäjänteisyys kilpa- ja huippu-urheilutiedon perustana

Tieto, tutkimus ja tietäminen ovat kilpa- ja huippu-urheilun kilpailutekijöitä. Tiedon ja tutkimuksen hyödyntäminen kilpa- ja huippu-urheilussa edellyttää yhteisesti ymmärrettyä käsitystä siitä, mitä tieto eri tilanteissa tarkoittaa.

LÄHTÖKOHTA POHTIA TIEDON JA KILPA- JA HUIPPU-URHEILUN suhdetta syntyi valtion liikuntaneuvoston teettämästä Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) arvioinnista. Kesäkuussa 2021 julkaistun arvioinnin toteutti Owl Group Oy (VLN 2021). Kuuluin ohjausryhmään liikuntaneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointijaoksen jäsenenä. Näkökulmaani laajentaa myös ura 1990-luvun olympiaurheilijana, 16 vuoden työ liikunnan ja urheilun tutkijana sekä luottamustoimet Suomen hiihtoliiton johtokunnassa ja KIHUn hallituksessa. Jälkimmäisessä sain olla mukana reilut kaksi vuotta joulukuuhun 2019 saakka.

En analysoi tässä artikkelissa ensisijaisesti arvioinnin tuloksia tai KIHUn roolia. Arviointi toi kuitenkin esille kilpa- ja huippu-urheilun tutkimustoiminnan ja tietokäsityksen jäsentymättömyyden ja siksi on syytä pohtia kilpa- ja huippu-urheilua tiedon ja tiedepolitiikan näkökulmasta.

Pois kielestä, pois mielestä, pois tiedosta

Kohdistan pohdintani tietoisesti sekä kilpa- että huippu-urheiluun. Ne eivät ole käsitteellisiä synonyymejä toisilleen, mutta nivoutuvat toisiinsa kiinteästi muodostaen laaja-alaisen perustan liikuntakulttuurille. Kilpaurheilu ei enää kuulu itsestään selvästi urheilupuheen käsitteistöön ja sisältöihin, vaikka suurin osa liikuntajärjestöjen toteuttamasta toiminnasta on paikallista ja kansallista kilpaurheilua ilman tavoitteita kansainvälisestä arvokisamestyksestä. Kilpaurheilun poistuminen urheilupuheesta on vähentynyt samaan aikaan kun aihepiirin tutkimus eli 2010-luvun alusta lähtien. Samalla ajanjaksolla, ja huippu-urheilun muutosprosessin tuloksena on syntynyt nykyinen Olympiakomitea, jonka huippu-urheiluyksikkö johtaa ja koordinoi suomalaista huippu-urheiluverkostoa.

Olympiakomitean (2020) strategian mukaan järjestö toimii mahdollistajana laajalle liikuntakulttuurille ja toteuttajana huippu-urheilulle. Strategiaan kirjatut huippu-urheilutavoitteet ovat erittäin mitaliorientoituneita. Toiminnallisesti erityisen huomion kohteena ovat huippu-urheiluyksikön valitsemat *Huippuvaiheen ohjelman* tukiurheilijat, jotka ovat potentiaalisia arvokisamitalisteja tai laajinsa kansainvälisellä huipulla. Heitä on Suomessa alle 300.

Suoraa syy-seuraussuhdetta urheilujärjestelmän rakenteen, huippu-urheilu-käsitteen ja -tiedon välille ei voi esittää. Sen sijaan voi pohtia sitä, miten jo nykyistä strategiaa aiemmin valittu toiminnan kärki eli mitalijahti on vaikuttanut huippu-urheilun tietotuotantoon. Urheilijan ja yksilön tuominen keskiöön on tyypistänyt tietotarpeet pääosin päivittäisvalmennuksen suorituskykydataksi. Osin ihan oikeutetusti.

Owl Group oy:n tekemän arvioinnin mukaan KIHU:ta on tullut huippu-urheilun palveluorganisaatio, ja sen tekemä tieteellinen tutkimus on vähentynyt. Tiivistäen ja yksinkertaistaen: KIHUn tietotuotanto on suuntautunut entistä pontevammin tukiurheilijoiden harjoittelun seurantaan ja soveltavaan tutkimukseen.

Tilanne ei olisi ongelmallinen, jos Suomen yliopistoissa ja tutkimusyhteisöissä olisi monitieteistä, kattavaa ja laajaa kilpa- ja huippu-urheilututkimusta. Arviointi kuitenkin osoittaa, että tilanne on lähes päinvastainen ja tutkimusrahoituksen saaminen huippu-urheiluun onnistuu usein parhaiten silloin, kun huippu-urheilu on välineellinen osa jotakin muuta tutkimusta. Myös valtion budjetissa tiederahoitusta uhkaavat leikkaukset.

Tässä tilanteessa Suomen ainoan kilpa- ja huippu-urheilua vielä tutkivan instituution (KIHU) muuttaminen ennen kaikkea tukiurheilijoiden ja huippu-urheilun palveluorganisaatioksi on tiedepoliittisesti kohtalokasta. Lisäksi kilpa- ja huippu-urheilututkimus menettää entistä suuremman osan autonomiastaan, kun tutkimusta tehdään nykyistä tiukemmassa hallinnollisessa sidoksessa Olympiakomiteaan eli huippu-urheilujärjestelmän sisältä käsin. Tilanteen vakauttamiseksi ja rahoituksen turvaamiseksi on pidettävä kiinni vähintäänkin nykyisistä instituutorajoista ja toteutettava riittävän laaja-alaista koko kilpa- ja huippu-urheilua hyödyttävää tutkimustoimintaa.

Kenen tiedosta puhutaan?

Tutkijana olen huolissani kahdesta asiasta, joista ensimmäinen on kilpa- ja huippu-urheilun kansainvälisen tason akateemisen tutkimuksen sisältö ja laajuus. Selvitykset ja soveltava tutkimus riittävät tiettyyn pisteeseen asti niin päätöksenteossa kuin urheilun arjessa. Mutta kansainväliselle huipputasolle tähtävää urheilua ei voi tukea pelkästään kansallisella tutkimuksella. On selvää, että hitaasti etenevä akateeminen tutkimus ei palvele urheilun arjen akuuteissa ongelmissa. Akateemisen tutkimuksen hitaus ei kuitenkaan saa olla peruste sille, ettei sitä tehdä. Tilanne on sama kuin urheilussa: harjoittelun aloittaminen juuri kisojen edellä tapahtuu liian myöhään. Ratkaisuna ei ole harjoittelun jättäminen tekemättä vaan sen aloittaminen hyvissä ajoin.

Tiedon ja tutkimuksen taso niin yksittäisten tutkijoiden kuin organisaatioiden kohdalla määrittyy kansainvälisessä toiminnassa. Kansainväliset tutkimuskumppanuudet ja -ryhmät sekä julkaisutoiminta tekevät näkyviksi ja mahdollisiksi kansallisen tietovarannon, tutkimustoiminnan ja organisaatiot – myös yksittäiset tutkijat. Urheilun ja urheilijoiden arjen tukena toimivan asiantuntijatoiminnan (muun muassa harjoittelun seuranta tai psykologipalvelut) laadukkuus saa selkänöjan ja uskottavuuden alan kansainvälisestä huippututkimuksesta, jota on tehtävä myös suomalaisissa tutkimusalan yhteisöissä.

Toinen huolenaiheeni on, että meillä ei ole kilpa- ja huippu-urheilussa jaettua yhteistä käsitystä siitä, mitä tiedolla tarkoitetaan ja kenelle sitä tuotetaan. Katsoesani tiedon merkitystä urani eri vaiheissa aihe konkretisoituu seuraavasti: olympiaurheilijana minulle oli tärkeintä tieto itsestäni ja omasta suorituskyvystäni sekä hyvinvoinnistani. Tieto oli ja on edelleen sekä harjoittelun seurannan perusta että valmennusprosessin työkalu. Sanomattakin on selvää, ettei tämän tiedon kanssa pärjää rahoitusneuvotteluissa tai urheilusysteemejä analysoivissa vertailututkimuksissa.

Lajiliiton luottamushenkilönä minua kiinnostaa esimerkiksi ymmärrys nuorten yhteiskunnallisista arvoista ja niiden merkityksistä siirryttäessä nuoruudesta aikuisuuteen. Uusimman Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisen Suomessa -tutkimuksen (LIITU) mukaan eläinten oikeudet ovat lukioikäisille nuorille tärkeämpiä kuin suomalaisten urheilijoiden kansainvälinen menestys (Laine, Salasuo & Matilainen, 2021). Tarkempi analyysi aiheesta olisi ehdottoman tärkeää. Lähes kaikissa urheilulajeissa ongelmallista on nuorten hidastuminen kansainväliselle huipulle aikuisten sarjoihin siirryttäessä. Hidastaa etenemistä toimimaton valmennussysteemi, arvovallinat vai kenties molemmat? Mihin urheilijaryhmään tai ilmiöön lajiliiton pitäisi investoida ”tietorahansa”?

Tieto osaksi liikuntapoliittisen tavoitteen saavuttamista?

Kilpailu tutkimusrahoituksesta on kovaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Tuotetun tiedon pitää olla yhteiskunnallisesti relevanttia ja palvelu päätöksentekoa. Liikunnassa ja urheilussa tämä tarkoittaa kansallista liikuntapoliittista päätöksentekoa. Eri tieteenalat soveltuvat päätöksentöön taustaksi eri tavoin. Vuoristorajoittelun vaikutusten tutkiminen ja siitä syntyneet havainnot eivät auta perustelemaan huippu-urheilun yhteiskunnallista merkitystä. Rahoittajien olisikin hyvä miettiä, voiko liikunta- ja urheilututkimuksen yhteiskunnallista relevanssia arvioida liikuntapoliittisen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tästä näkökulmasta esimerkiksi urheilufysiologinen tutkimus nivoutuisi tukemaan yhtä kansallisen liikuntapoliittikan

keskeistä tavoitetta eli menestyvää huippu-urheilua. Rahoitusperusteiden näkökulmasta päätöksentekoon soveltuva tutkimuksen painoarvo olisi siis syytä pohtia uudelleen eri tieteenalojen tasapuolisuuden vuoksi.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus, tietotuotanto ja tietäminen ovat sidoksissa urheiluväen itse tuottamaan ymmärrykseen siitä, kuka on urheilija, mikä on järjestelmä ja mitä on urheilu. Jos näillä käsitteillä on eri merkitys järjestelmän eri toimijoille, ei tiedolta ja tutkimukselta voi odottaa kovin paljon.

Liikunnalla ja urheilulla on toistaiseksi ollut omia tutkimusyhteisöjä kuten KIHU, työnantajani Likes tai UKK-instituutti. Hyvä signaali on, että tutkimusyhteisöjen kesken on syntyneessä uusia rakenteellisia kokonaisuuksia. Tästä ovat esimerkkinä Likesin ja Jyväskylän Ammattikorkeakoulun yhdistymisneuvottelut. Kilpa- ja huippu-urheilun näkökulmasta huonoa on, jos tietotuotanto ja tutkimus menettävät ulkopuolisen tarkkailijan roolinsa ja urheilijoiden arjesta tulee tiedonintressiä liiaksi määrittävä tekijä. Suomalaisen kilpa- ja huippu-urheilun kansainvälinen kilpailukykytekijä on ja tulee olemaan tiedon autonomisuus, tutkimuksen kansainvälisyys sekä kyky ymmärtää kilpa- ja huippu-urheilun välinen kulttuurinen, käsitteellinen ja tiedollinen yhteys osana kehittyvää liikuntakulttuuria.

KATI LEHTONEN, LitT

erikoistutkija
Likes
kati.lehtonen@likes.fi

LÄHTEET

Laine, A., Salasuo, M. & Matilainen, P. 2021. Nuorten liikunnassa ja urheilussa kokema syrjintä sekä arvot ja arvostukset. Teoksessa S. Kokko, R. Hämylä, L. Martin (toim.) Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia, 120–128.

Olympiakomitea. 2020. Strategia 2024. Luettavissa: Strategiset elementit: tilannearvio (olympiakomitea.fi). 1.7.2021.

VLN 2021. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) arviointi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2021:2. Helsinki: Valtion liikuntaneuvosto & Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vieläkö perinteiset urheilumenestyksen mittarit toimivat?

SUOMEN TUNNETUIMMASTA PÖYTÄTENNISPelaajasta ei ole epäilystäkään. Hän on tietenkin **Benedek Oláh**, unkarilaislähtöisten vanhempien Suomessa syntynyt mailataituri. Vai onko sittenkään?

Oláhin tunnettuutta ei käy kiistäminen. Rion hyvin sujuneet olympiapelit, ylivoimaiset Suomen mestaruudet, Finlandia Openin voitto ja erinomaiset otteet Ranskan kovassa ammattilaisliigassa ovat tehneet seinäjokisesta tähden, joka on melko tuttu niin Urheiluruudun katselijoille kuin päivälehtien urheilusivujen lukijoillekin. ”Pentti” on myös päässyt kertomaan ajatuksistaan perinteisessä TV:ssä esimerkiksi **Arto Nybergin** suosituksessa keskusteluohjelmassa ja tehnyt pelaamisesta itselleen ammatin.

Mistä siis kiikastaa? Voi hyvin sanoa, että syntymävuodesta. Oláhin tunnettuus on kiistatonta, kun puhumme ih-

Pongfinityn suosio ei jää vain YouTubeen, sillä kolmikko operoi myös Facebookissa, Instagramissa ja TikToksissa. Näillä alustoilla seuraajia on yhteensä 2,2 miljoonaa. Miten tekijät itse asian kokevat?

misistä, jotka ovat syntyneet menneellä vuosituhanella. Joku saattaa muistaa myös Grefbergin sisarusket 1980-luvulta, mutta siinäpä se pöytätenniksen osalta sitten onkin.

Kun tulemme 2000-luvun kasvatteihin ja vielä paremmin nykyisiin ala-asteikäisiin, kaikki heittää häränpyllyä. Heistä juuri kukaan ei tunnista Benedek Oláhia. Sen sijaan **Pongfinityn** ”tietävät kaikki”. Mikä ihmeen Pongfinity, kysyvät puolestaan 1900-lukulaiset, urheiluihmisetkin. Kaikki (iäkkäämmät) laji-ihmisetkään eivät tiedä koko ilmiön olemassaolosta.

Pöytätennisliiton kenttäpäällikkö **Taneli Keinonen** osaa kertoa, että lajin koulukierroksien yleisin kysymys on ”tiiätsä Pongfinityn”. Esimerkiksi Jyväskylässä ja Rovaniemellä lajin kasvu perustuu nimenomaan Pongfinityn temppevideoihin, joita lapset haluavat itsekin tulla kokeilemaan.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että tempuista kiinnostuneet ovat lähes poikkeuksetta poikia. Kuten myös se, että Pongfinityn Emiliä, Miikkaa ja Ottoa ei tunneta seurojen tai lajin erikoisliitonkaan edustajina edes niiden kautta. Heidät tiedetään somesta.

Suomi-pingiksen maailmanlaajuinen some-ilmio

Miikka O’Connorin, Emil Rantatulkkilan ja Otto Tennilän YouTube-kanava Pongfinity on täysin poikkeuksellinen ilmiö suomalaisessa urheilumediakentässä. Kanavalla on 2,5 miljoonaa tilaajaa ja kolmikron saavuttamat sosiaalisen median tunnusluvut ovat muutenkin miltei käsittämättömiä.

Pongfinityn videoita on katsottu yhteensä lähes puoli miljardia kertaa (478 000 000) ja suosituinta yksittäistä videota 40 miljoonaa kertaa. Aikaa katseluun on käytetty yhteensä 1,23 miljardia minuuttia (20 miljoonaa tuntia). Viime vuonna julkaistuista noin 50 videosta neljä viidestä keräsi yli miljoona katselukertaa. Pongfinity on Suomen ylivoimaisesti suurin YouTuben urheilukanava kaikki lajit huomioiden.

Pongfinityn yleisöstä 40 prosenttia on 18-24-vuotiaita ja 70 prosenttia alle 35-vuotiaita. Yli 55-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia. Tilaaajista suomalaisia on yksi prosentti eli noin 25 000. Sekin on paljon, sillä lajin kilpailulisenssin omistaa vain noin 1 300 suomalaista. Pelkästään maaliskuussa 2021 Pongfinityn videoita katsottiin Suomessa lähes 140 000 kertaa.

– Lähdimme liikkeelle enemmän vain omaksi huviksemme ja kertoaksemme, kuinka hauskaa pingiksen pelaaminen voi olla. Juttu on kasvanut yllättävän isoksi. Tajuamme hyvin, että ala muuttuu koko ajan. Alustan algoritmimuutos tai uudistuva lainsäädäntö voi osua meihin, mutta toisaalta alalla on myös huimia mahdollisuuksia. Mekin olemme esimerkiksi aloittaneet välinemyynnin. Koskaan ei tiedä, kuka sattuu näkemään meidät ja mitä uusia avauksia se tuo, kertoo Emil Rantatulkkila.

Mitä on urheilumenestys?

Voi hyvin olla, että perinteiset urheiluihmiset joutuvat vielä tarkistamaan käsityksiään mitalien merkityksestä. Enää urheilumenestys ei olekaan sitä, että Benedek Oláh nousee pöytätenniksen arvolistalla kohti maailman kärkeä. Eikä edes pinttyneimpien ”lajiniilojen” vakuuttelua siitä, että lajin kansainvälisestä koosta, Kiinan mahdista, painoluokkien puuttumisesta tai muista syistä johtuen pöytätenniksen olympiakullan voittaminen on hankalinta, mitä suomalaisessa yksilöurheilussa voi kuvitella.

Yhtäkkiä ”kovin” onkin hän, jolla on eniten seuraajia somessa. Se voi olla yllättävä ja merkityksellinen ajatus koko kilpa- ja huippu-urheilun kannalta. Ja traditiolähtöisille yhtä hankala nieltävä kuin e-urheilun mieltäminen urheiluksi.

Monella lajilla, esimerkiksi pöytätenniksellä, on jo nyt tilanne, jossa seurojen harrastajamäärät eivät selitä ollenkaan vaikkapa välinekauppiaiden myyntilukuja. Pöytätennistä pelataan seuroja enemmän kodeissa, mökeillä, nuorisotaloilla, asuntoyhtiöissä ja vaikka työpaikoilla. Ainakin osasy tähän on Pongfinity, jonka ansiosta monet ”uudet” pöytätennisihmiset ovat löytäneet tiensä lajin pariin. Se on merkittävä tieto ja myös etu lajin erikoisliitolle ja seuroille.

Urheilun seuraamisen näkökulmasta Pongfinityn vertaaminen Benedek Oláhiin on mielenkiintoista. Vastaavaa kontrastia ei taida muista lajeista löytyä. Käykö niin, että Pongfinityn katsojat muuntuvat vanhemmalla iällä ”perinteisimmiksi”? Vai niin, että jatkossa urheilijoiden tunnettuutta ei enää mitatakaan päivälehtien palstamillimetrisinä? Ja oliko ennen paremmin vai huonommin?

ESKO HEIKKINEN LitM, MBA

Suomen Pöytätennisliiton puheenjohtaja
esko.heikkinen@sptl.fi

Mikä nimike toisi liikunta-alalta ammattikorkeakoulusta valmistuneiden osaamisen esille?

VALMISTUIN JOULUKUUSSA 2020 liikunnanohjaajaksi Haaga-Helian ammattikorkeakoulusta. Suoritin opinnot töiden ja lastenhoidon lomassa monimuoto-opintoina. Lähiopetusta Vierumäellä oli kerran yhdessä tai kahdessa kuukaudessa kahdesta kolmeen päivään kerrallaan.

Opintojen ajoitus osui koronapandemian kannalta otolliseen aikaan, sillä ainoastaan viimeinen yhteinen lähiopetusjaksomme oli muutettava etätoteutukseksi. Opintojen viimeistely ja opinnäytetyön tekeminen olisivat joka tapauksessa olleet itsenäistä työskentelyä.

Opiskelijaryhmämme koostui monenikäisistä enemmän tai vähemmän kokeneista liikunta-alan ammattilaisista. Yksi opintojen tärkeä anti oli verkostoituminen ja toinen toisiltamme oppiminen. Opintojen alussa käytettiin melko paljon aikaa ryhmäytymiseen ja tutustumiseen. Jälkikäteen ajateltuna tämä oli kaikkein antoisinta ammatillisenkin kehittymisen kannalta. Haaga-Helian opettajat onneksi ymmärsivät ryhmässä piilevän asiantuntijuuden, sillä jokaisella meillä oli sekä opetettavaa toisillemme että oppittavaa toisiltamme.

Etäopinnot korkeakouluissa ovat jatkuneet jo yli vuoden, ja poikkeustilanne vaikuttaa jatkuvan pitkälle tulevaisuuteen tavalla tai toisella. On päivänselvää, että opiskelu olisi ollut hyvin erilaista, jos opetus olisi jouduttu toteuttamaan ilman lähitapaamisia. Etäopinnot eivät mahdollista yhteismajoituksia, pelailuja iltaisin, spontaaneja keskusteluja ja yhteisiä lounashetkiä. On vaikea arvioida, miten vauhdikkaasti omat opintoni olisivat sujuneet ilman vertaisryhmän luomaa kannustavaa ja yhteisöllistä ilmapiiriä.

Valmistuminen opinnoista koronakriisin keskelle on oma lukunsa. Liikuntapaikkoja on suljettu ja töitä on peruuntunut. Uudet rekrytoinnit ovat oletettavasti monessa yrityksessä jäissä. Me monimuoto-opiskelijat olemme olleet kuitenkin suurimmaksi osaksi hyvässä asemassa, sillä monella meistä on ollut työpaikat ja verkostot jo vuosia liikunta-alalla. Pitkällä aikavälillä liikunta-alan ammattilaisilla riittää edelleen tehtävää ja työ on sellaista, joka ei tekemällä lopu ja jonka yhteiskunnallinen merkitys tulee jatkuvasti kasvamaan.

Millaisia ammattilaisia me liikunnanohjaajat (amk) olemme? Opintojen suuntautumisvaihtoehtoina voi olla esimerkiksi urheilujohtaminen, kilpa- ja huippu-urheilu, kunto- ja terveysliikunta, soveltava liikunta ja liikuntapalvelujen tuottaminen. Eri suuntautumisvaihtoehdot tuottavat aina hieman erilaisia asiantuntijoita samalla tavalla kuin vaikkapa tradenomeista löytyy markkinoinnin ja viestinnän, taloushallinnon tai tapahtumatuotannon osaajia.

Tutkintonimikkeen suhde ammatti-identiteettiin

Liikunnanohjaaja-tutkintonimikkeen kuvaavuus opintosisällöistä on puhuttanut opiskelijoita ja valmistuneita jo vähintään kaksi vuosikymmentä. Liikunnan ja hyvinvoinnin lehtori **Teemu Lehmusto** nosti hiljattain aiheen esille Helsingin Sanomien (30.4.2021) mielipidepalstalla kirjoittamalla siitä, kuinka harhaanjohtava tutkintonimike voi vaikeuttaa työllistymistä. Lehmusto kiteyttää kirjoituksessaan erinomaisesti sen, mistä myös me opiskelijat puhuimme pitkin opintojaksoja. Liikunnaohjaajasta tulee ensimmäisenä mieleen ryhmäliikunnanohjaaja, joka työskentelee esimerkiksi liikuntakeskuksissa. Kuka tahansa voi nimittää itseään liikunnanohjaajaksi, sillä moni – myös minä itse – tein liikunnanohjauksia jo vuosia ennen opiskelujen aloittamista.

Lehmusto kirjoittaa siitä, kuinka tutkintonimike tukee ammatti-identiteetin syntymistä sekä kiinnittymistä opintoihin ja työelämään. Nykyinen tutkintonimike ei ota huomioon valmistuneiden asiantuntija- ja kehittämisosaamista sekä valmiutta toimia vastuullisissa tehtävissä liikunnan, hyvinvoinnin ja urheilun toimialoilla.

Akavalaisen ammattiliiton, Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry:n (Nuoli) toiminnanjohtaja **Petteri Piirainen** vastasi Lehmuston kirjoitukseen (HS 11.5.2021) nostaan esiin myös urheiluopistojen 2. asteen ammatillisen liikunnanohjauksen perustutkinnon liikuntaneuvoja-tutkintonimikkeen. Varsinaiseen liikunnanohjaajan ammattiin valmistutaan toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta, jossa looginen tutkintonimike olisi liikuntaneuvojan sijasta liikunnanohjaaja. Piirainen kuvailee nykytilannetta, jossa työnantajat hakevat liikunnanohjaustyöhön yhtäläillä liikunnaohjaajia (amk) ja liikuntaneuvojia, eikä korkeakoulutasoista osaamista tunnisteta perustason työtehtävään viittaavasta tutkintonimikkeestä johtuen.

Ongelma on yleisesti tiedostettu ja tutkintonimikkeen vaihtamisen tarpeesta vallitsee melko suuri yksimielisyys. Asiaa ei kuitenkaan olla saatu korjattu siksi, että uutta täydellistä nimikettä ei ole vielä kukaan keksinyt.

Ratkaisua voi lähteä kahdesta erilaisesta näkökulmasta. Ensimmäinen vaihtoehto olisi keksiä uusi tutkintonimike, joka soveltuisi myös työelämän ammattinimikkeeksi. Vastaavia amk-tason nimikkeitä ovat esimerkiksi sairaanhoitaja, kättilö, ympäristösuunnittelija, osteopaatti ja fysioterapeutti. Toinen vaihtoehto olisi luoda liikunta-alalle sopiva yleisnimike, joka viittaa alan asiantuntijuuteen. Näitä ovat monet -nominipäätteiset nimikkeet kuten tradenomi, restonomi, sosionomi ja medianomi. Tällöin tutkintonimike on tuskin koskaan sama kuin työ-

Liikunnaohjaajasta tulee ensimmäisenä mieleen ryhmäliikunnanohjaaja, joka työskentelee esimerkiksi liikuntakeskuksissa. Kuka tahansa voi nimittää itseään liikunnanohjaajaksi.

elämän titteli, jolloin nimike antaa enemmän joustoa erilaisiin työtehtäviin.

Nuoli on kannattanut ensimmäistä vaihtoehtoa, jossa tutkintonimike soveltuisi toimimaan myös ammattinimikkeenä. Suurin osa liikunnan toimialan työtehtävistä sijoittuu ruohonjuuritasolle, yksilö- ja ryhmätason toiminnan pariin. Ammattinimikkeeksi soveltuva tutkintonimike toimisi näissä työtehtävissä vedenjakajana ammattitehtävien (ammattitutkinnot) ja vaativien ammattitehtävien (AMK-tutkinnot) välillä. Vuoden 2014 kannanotossaan yhdistys ehdotti uudeksi tutkintonimikkeeksi liikuntapedagogia. Samantyyppinen ratkaisu – ja toimivaksi osoittautunut – tehtiin nuoriso-ohjaajan nimikkeen kanssa, joka muutettiin yhteisöpedagogiksi. Ongelmalliseksi näen kuitenkin sen, ettei liikunta-alan tutkinnossa korostu opettajuus tai kasvatuksellinen puoli, joihin pedagogi-sana viittaa.

Erilaiset kandidaatti -loppuiset nimikkeet perustuisivat toiselle vaihtoehdolle alan yleisnimikkeestä: liikunta-alan kandidaatti tai vaikka liikunnan ja urheilun kandidaatti. Tässä ongelmana on, että kandidaatti on perinteisesti varattu yliopistossa suoritettavalle alemmalle korkeakoulututkinnolle. Liikuntatieteellisestä tiedekunnasta valmistuu liikuntatieteiden kandidaatteja. Kandidaatin käyttämistä kuitenkin tukee se, että ammattikorkeakouluopinnot rinnastetaan Suomessa kandidaatin tutkintoon silloin, kun arvioidaan työnhakijan virkakelpoisuutta.

Voisiko se olla joku nimi?

Nomi-päätteiset nimikkeet ovat vakiintuneita ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeisiin. Ne ovat lainasanoja, joissa on aineksia eri kielistä. Loppuosa nimi palautuu kreikkaan, ja tutkintonimikkeiden yhteydessä sen voisi ajatella tarkoittavan jotakin harjoitettavaa tai hoitavaa. Nimikkeiden alkuosan on tarkoitus kuvata kutakin erikoisalaa, ja se voi olla lainaa vaikkapa englannista (tradenomi) tai latinasta (hortonomi). Toisaalta alkuosa ei välttämättä palaudu suoraan mihinkään kieleen. Näin on esimerkiksi restonomin tapauksessa. Resto-alku ei ole latinaa, kreikkaa tai englantiakaan. Ilmeisesti taustalla väikkyvät englannin tai ruotsin ravintolaa merkitsevät sanat, mutta yhteys jää melko viitteelliseksi.

Vierasperäinen alku voi myös olla suurelle osalle kielenkäyttäjää aivan tuntematon, jolloin ammattinimikkeen haltijan osaaminen jää hämärän peittoon. Monelle varmaankaan ei ole selvää, että esimerkiksi vestonomin taustalta paljastuu latinan vaatetta merkitsevä sana. Toisaalta

esimerkiksi tradenomi on yleisesti tiedetty ja tunnistettu tutkintonimike, todennäköisesti sen yleisyyden vuoksi.

Jos liikunta-alan ammattikorkeakoulututkinnossakin päädyttäisiin nomi-päätteeseen, voisi vaihtoehtona olla esimerkiksi sporttinomi, liikuntanomi, athlenomi tai fysionomi. Näistäkin vaihtoehdoista on löydettävissä enemmän ongelmia kuin mahdollisuuksia: sporttinomi on liian arkityylinen, liikuntanomissa suomen kielen ja -nomin-päätteen yhdistäminen ei ole luontevaa, athlenomissa ongelmana on ääntäminen ja kirjoitusasu sekä se vie mielikuvia turhaan voimailuun ja tietynlaiseen ruumiinrakenteeseen (atleetti, atleettinen). Fysionomista ensimmäisenä tulee mieleen fysioterapia ja fysiologia, jotka myös valuvat selvästi ohi aiheen.

Hyvä uutinen on, että aiheeseen liittyen on valmisteilla projektia, jossa Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat yhdessä Liikuntatieteellisen seuran, Urheiluopistot ry:n, Suomen Ammattivalmentajat SAVAL ry:n, Suomen Liikunnan Ammattilaisten ja liikunnan AMK-verkoston (verkostoa hankkeessa edustaa KAMK) kanssa iskevät viisaat päänsä yhteen ja tutkivat perinpohjaisesti liikunnan tutkintonimikkeiden uudistamista. Samalla selvitetään muun muassa sitä, miten tutkintonimikkeet ovat vaikuttaneet työllistymiseen.

ANNA HOLOPAINEN
liikunnanohjaaja (amk)
sorvali@msn.com

Liikkuminen muuttuu ja muovautuu yhteiskunnan mukana

HANNU ITKONEN: Liikkumisen sosiologia

Vastapaino 2021. 192 s.

LIIKUNTA JA URHEILU KOSKETTAVAT ihmisiä ja yhteiskuntaa lukuisin tavoin. Niiden kautta tavoittelemme hyvinvointia, terveyttä, elämyksiä ja kokemuksia. Ne tarjoavat työuria, merkityksellistä vapaa-aikaa, viihdettä, elämäntapoja ja yhteisöjä. Monet uurastavat liikuntakulttuurin vapaaehtoistoiminoissa. Samalla myös markkinatalous ja media elävät liikunnasta ja urheilusta.

Sosiologia tekee yhteiskunnalliset keskinäisriippuvuudet näkyviksi. Liikuntasosiologian professori **Hannu Itkonen** *Liikkumisen sosiologia* -kirja herättelee pohtimaan liikuntaa ja urheilua osana yhteiskunnallista muutosta. Itkonen tekee sosiologiseen tiedetraditioon perustuen lavean katsauksen liikkumisen toteuttajiin, tekijöihin, tiloihin, tulkitsijoihin ja tulevaisuuteen. Itkonen kaartaa teoksessaan pitkän matkan sosiologian klassikko-teoreetikoiden esittelystä yhteiskunnallisiin tulevaisuuskuviin paikallisiin, globaaleihin ja lokaaleihin esimerkeihin. Teos kuvailee myös yhteiskuntatieteellisen liikuntatutkimuksen sisällöllisiä ja menetelmällisiä muutoksia.

Liikkumisen sosiologinen tarkastelu lisää ymmärrystämme siitä, miten nykyinen todellisuutemme on rakentunut. Se auttaa käsitteellistämään liikunnan ilmiöitä. **Michael Burawoyn** mukaan sosiologian sisäinen työnjako hahmottuu myös neljään muuhun tiedon tyyppiin: professionaaliseen, päätöksentekoa tukevaan, julkiseen ja kriittiseen tietoon. Itkonen teos hahmottaa kattavasti, mitä liikuntasosiologia voi tarjota eri tiedontarpeisiin. Samalla Itkonen peräänkuuluttaa liikuntasosiologian itsereflektiota tutkimusalan tilanteesta ja merkityksestä, jota on ”syytä pohtia lakkaamatta myös tulevaisuudessa”. Tästä olisi kiinnostavaa lukea enemmänkin.

Teoksessaan Itkonen käyttää tietoisesti liikkumisen käsitettä kuvataksaan fyysisistä aktiivisuutta ja siihen kytkeytyviä näkökulmia. *Liikkumisen sosiologia*

esitteleekin monipuolisesti eri vinkkeleitä, ja puhuttelee liikunnasta ja urheilusta kiinnostunutta usealla tasolla. Samalla teos antaa eväitä kriittisille pohdintoille, joita tarvitaan epäkohtien havaitsemiseen ja poistamiseen. *Liikkumisen sosiologia* pyöryttää parhaimmillaan liikkeelle ajatuskelan siitä, millaiset voimat yhteiskuntaamme pitävät kasassa ja mitä se tarkoittaa maailman – tai liikkumisen ja urheilun – muuttamisen kannalta. Ajankohtaisista esimerkeistä Tokion olympialaisista tiedämme, että paineita ja tarvetta muutoksille on olemassa.

Liikuntasosiologialla on pitkät perinteet, sillä saksalainen **Heinz Risse** käytti ensimmäisenä urheilusosiologian käsitettä sata vuotta sitten. Alalta on puuttunut kuitenkin suomenkielinen yleisteos. Tieteellisesti vertaisarvioitu *Liikkumisen sosiologia* on oiva kotimainen johdatus aiheeseen liikunnan yhteiskuntatieteitä opiskelevalle tai aiheesta muuten kiinnostuneelle. Se on toki hyödyllistä luettavaa myös muiden tieteenalojen toimijoille, poliittisille päätöksentekijöille ja median edustajille. Sisältöä on helppo peilata omaan kokemusmaailmaan. Uskon teoksen toimivan monelle sosiologiala tuntumattomalle hyvänä, herättelevänä ensikosketuksena. Sosiologia, tuo ihana, yleinen yhteiskuntatiede!

Erityisen kiinnostavaa on, kuinka vallitsevat totuudet liikunnasta ja urheilusta ovat muodostuneet. Miten ikuisilta tuntuvat totuudet muuttuvat, ja kuinka niiden hyväksyminen ja hyväksyttäminen nojaa intressioientuneeseen poliittiseen kamppailuun? Kuka käyttää asiantuntijavaltaa liikunnassa ja urheilussa?

Itkonen ei täysin ole kyennyt välttämään yleisesitysten ikuista riesaa: tarkastelu jää toisinaan pinnalliseksi. Liikkumisen sosiologia herättääkin sosiologiaan jo aiemmin tutustuneessa lukijassa toiveen liikuntakulttuurin isojen kysymysten syvällisemmästä pohdinnasta. Myös joidenkin tapaus- tai tutkimusesimerkkien tarkempi analysointi olisi ollut paikallaan.

Itkonen on liikuntasosiologian professori Jyväskylän yliopistossa ja liikuntasosiologian sekä liikunnan kulttuurihistorian dosentti Itä-Suomen yliopistossa. Hän on myös toiminut lukuisissa tiede- ja järjestökenttien luottamustoimissa. Tämän teoksen kirjoittajana hän on suomalaisen liikuntasosiologian kentällä enemmän kuin paikallaan.

SALLA KARJALAINEN

Aitajuoksijan päiväkirjaa

ANNIMARI KORTE & MIKA SAUKKONEN: Yli kaikkien aitojen
Tammi 2021. 269 s.

TÄMÄ EI OLE KIRJA, VAAN PIKEMMINKIN PÄIVÄKIRJA. Lukija jää ihmettelemään mikä tässä on kansakirjoittajaksi merkityn **Mika Saukkosen** panos? Luulisi hänelle kertyneen jotain omakohtaista sanottavaa kirjan päähenkilöstä. On harmillista, että Saukkosen omaääniset virkkeet Annimarista rajoittuvat esipuheeseen.

Kohdalleni ei ole osunut vielä yhtään uraansa jatkavasta urheilijasta tehtyä kirjaa, jolla olisi myyntimenesystä ja fanikirjaa monipuolisempia motiiveja. Annimari ei tee poikkeusta. Teos sisältää mielenkiintoista tietoa poikkeukselliselta urheilijapolulta, mutta myös sälää, joka ei laajemmassa perspektiivissä nousisi mukaan.

Päivä- tai vuosikirjamainen elämän läpikäynti vahvistaa kuvan Annimarin kasvusta koulukiusatusta urheilijatyöstä poikkeuksellisen kansainväliseksi, lujatahtoiseksi, sisukkaaksi ja lahjakkaaksi urheilijaksi – ja lahjakkaaksi manipulaattoriksi. Niin tuhannet kerrat miehet häntä auttavat, ja naisetkin. Ruotsalaislääkäri jättää jopa yhden leikkauksen laskuttamatta. Kun nuori Annimari huutelee ympäri maailmaa eikä tuloja juuri ole, lukija alkaa

ihmetellä, että mistä rahat, kun samaan aikaan on jatkuvia magneettikuvauksia ja sairaalareissuja. Loppua kohden Annimari avautuu rahaongelmista ja vanhemmat ja isoäiti ovat usein merkittävimpiä sponsoreita.

Yhtä paljon kuin päiväkirja, teos on sairaskertomus. Lukija putoaa jo uran alkuvuosina kaikkien vammojen kyydistä. Annimari joutuu tavan takaa sairaalaan, milloin urheilun vuoksi, milloin allergioiden, milloin kohellettuaan tai oltuaan huono-onninen muuten vaan. Vuoden 2020 kohdalla Annimari alkaa itsekin laskea sen vuoden terveysongelmia ja huomaa olleensa jo yli kymmenen kertaa magneettikuvauksessa ja kortisonipiikkikiintiökin alkoi olla täynnä.

Terveys taka-alalla

Kirjaan olisi kaivannut kokoavia ja arvioivia jaksoja niin terveysongelmista kuin harjoittelusta. Nyt mennään vain vuosi vuodelta eteenpäin päiväkirjassa – yhä yksityiskohtaisemmin läpimurtovuosiin tultaessa.

Teksti antaa esimerkin nuorille urheilijoille siitä, kuinka sairaana ja huonovoimaisenakin Annimari menee harjoitukseen. Kaksi kertaa hän loukkaa itsensä harjoituksen, kun tekee valmentajan kiellostä huolimatta vielä yhden ylimääräisen treenin. Harjoittelun ylilyönneissä Annimari näyttää muistuttavan toista luontaista lahjakkuutta, **Mona-Liisa Malvalehto/Nousiaista**.

Dopingista puhumista Annimari ei kaihda ja tekee selväksi oman kantansa. Hän ei sanomansa mukaan suostu kiellettyjen aineiden käyttäjäksi. Asia ei urheilijalle ole kuitenkaan ihan yksinkertainen. Kirja ei peittele, että häntä San Diegossa valmentaneella **Larry Wadella**

on dopingtahrana. Eikä sitä, että hänen espanjalaisvalmentajansa **Rafael Blanquerin** valmennettavista yksi on kärhäntänyt kaksikin kertaa. Syksyllä 2020 Annemari sai SUEK:lta postia, koska hänen näytteestään oli löytynyt glukokortikoidia. Asia kuittautui vamman (takareiden jänteen tulehdus) hoitoon liittyvänä sallittuna piikityksenä.

Valmentajien ja muutaman läheisen suuhun kirjaan on laitettu arvioita ja kuvauksia Annimarista. Hän ei kuitenkaan itse pohdi lahjakkuuttaan. Lukija kyllä joutuu sitä pohtimaan, kun hän 2017 aloitettuaan uran uudelleen juoksee parin kuukauden treenillä 100 metrin aidat 13,80, kun vuosien takainen ennätys oli 13,46. Onkohan annettu kuva väliuosien täydellisestä treenitauosta ihan kohdillaan?

Annimari Korte on itse media-alalle koulutautunut ja myös työskennellyt eri medioissa. Siksi häiritseekin erityisesti se, että hän mainitsee riitelynsä joidenkin toimittajien kanssa, mutta ei avaa yhtään substanssia. Sekin tuntuu kiusalliselta, kun kirjassa annetaan puheenvuoroja aitajuoksijan suosikki-toimittajille.

Nimi poikineen

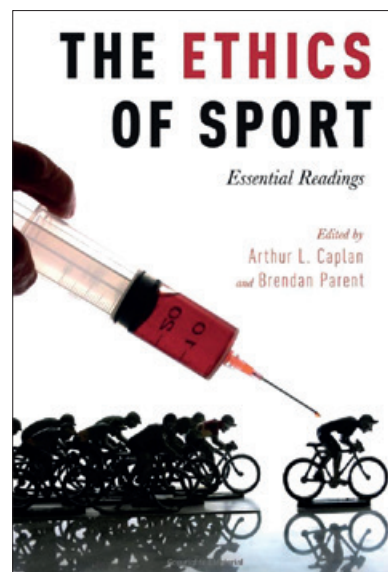
Huomiota ovat herättäneet lukuisat (urheilija)poikaystävät. Annimari tuntuu keränneen lähelleen urheilijoita kuin hunaja karpäsiä. Kirja sisältää aikamoista urheilumaailman ”namedroppingia” Yhdysvaltojen ammattiurheilijoista, ammattinyrkkeilyn maailmanmestariin ja yleisurheilun Kuka kukin on -osastoon. Kova on vaatimustaso miespika-aitureille päästä lähelle Annimaria: kolmelta 13 sekunnin alittajalta se on onnistunut. Nykyaktiivien jono on lyhyt.

Aitajuoksijoiden ja monen muun urheilijan saavutukset Annimari kirjaa ylös täsmälleen ja tarkasti. Virhe livahduttaa kuitenkin siinä, kun hän nimeää **Maurice Greenen** dopingista kärähtäneeksi. Nimitykistä kirjassa riittää siinäkin mielessä, että tarinoiden tiheässä ihmisjoukossa esiintyy aivan oudoiksi jääviä nimiä. Joskus pelkkiä etunimiä. Vähempikin olisi riittänyt.

Kirjan teksti on sujuvaa, mistä kiitos. Vaan kun sisällön tavoitetaso ei ole ollut erityisen kunnianhimoinen, niin jää kirjasta valju kokonaiskuva. Lopussa on laaja tulos- ja kuvaliite.

HANNU PELTTARI

tietokirjailija
hannuspurs@icloud.com

Kirja

The Ethics of Sport – laajan artikkelikokoelman filosofinen ydin jää ontoksi

CAPLAN, ARTHUR L. & PARENT, BRENDAN (Eds.): The Ethics of Sport

Oxford University Press 2016. 544 s.

URHEILU HEIJASTAA YHTEISIÄ ARVOJAMME ja toisaalta muokkaa niitä. Ensimmäisiä asioita, mitä aloitteleva jalkapalloilija oppii, on, että palloa ei saa pelata kädellä ja että vastustajaa ei saa vahingoittaa. Toisaalta pelaajalle tehdään selväksi, että vastustajan saa kaataa, mikäli taklaustilanteessa osuu ensimmäisenä palloon. Tällaiseen toimintaan jopa kannustetaan.

Urheilulajeille ominaiset säännöt ovat yksi niistä seikoista, mikä tekee urheilusta urheilua. Säännöt kertovat, mikä on sallittua ja mikä ei. Pallon pelaaminen kädellä on vastoin jalkapallon sääntöjä ja teosta seuraa sanktio. Tällainen toiminta ei ole kuitenkaan moraalisesti väärin, emmekä paheksu kädellä pelaajaa samalla tavoin kuin sellaista urheilijaa, joka tarkoituksella vahingoittaa toista otte-lun tuoksinassa. Toisaalta tahallinen pallon pelaaminen kädellä, esimerkiksi MM-finaalissa, herättää varmasti katsojissa monenlaisia tunteita.

Urheilussa sallitaan tekoja, jotka muualla yhteiskunnassa eivät ole hyväksyttäviä. Pelikentällä kaverin saa tö-

näistä kumoon, koulun pihalla lähtökohtaisesti ei. Nyrkkeilykehässä ihminen voi lyödä toista ihmistä päähän, jolloin seurauksena on kehuja ja tunnustusta, kenties kultaisen mitalin arvoisesti. Kehän ulkopuolella sama toiminta tuomitaan. Urheilussa on siis monenlaista oikeaa ja väärää. Reilun pelin, kirjoittamattomien sääntöjen, epäurheilijamaisen käytöksen ja oikeudenmukaisuuden kysymykset nousevat urheilukentillä usein esiin.

Urheilun etiikkaa tarkastellaan monipuolisesti vuonna 2016 julkaisussa *The Ethics of Sport* -kirjassa. Tai näin ainakin takakansi lupaa. Lähes kolmekymmentä artikkelia sisältävässä teoksessa käsitellään laajoja teemoja, kuten sukupuolen, rodun ja vallan merkitystä urheilussa. Pohdinnan kohteena ovat niin paraurheilijoiden asema kuin kysymykset siitä, miten junioriurheilijoiden turvallisuutta voisi edistää, mikä on ammattilaisurheilijoiden merkitys roolimalleina tai miten geeniteknologiaan tulisi urheilussa suhtautua. Useimmat kirjassa esiin nostetut kysymykset ovat lähtökohtaisesti kiinnostavia.

The Ethics of Sport on kuitenkin kahdella tapaa ongelmallinen teos. Ensimmäinen ongelma liittyy toteutukseen, toinen varsinaiseen sisältöön.

Artikkelikokoelma on nimekkäiden tutkijoiden toimittama ja julkaisijana on laadukkaista akateemisista teoksista tunnettu Oxford University Press. Näistä lähtökohdista omiin silmiini pisti se, että kirjan kaikki artikkelit ovat aiemmin julkaistuja, osa varsin vaatimattomissa julkaisuissa. Tämä tekee kokonaisuudesta epätasaisen. Ihmettelen myös sitä, miksi toimittajat eivät olleet kirjoittaneet teokseen minkäänlaista johdantoa tai antaneet kirjaan omaa panostaan uuden artikkelin muodossa. Erityisesti johdannon puuttuminen tekee kokonaisuudesta hämmentävän. Epäselväksi jää, millä perusteilla teoksen teemat on valittu ja miksi filosofian näkökulma jää ohueksi. Filosofian saama pieni rooli on etiikkaa käsittelevässä teoksessa erikoinen valinta.

Puolittiehen jäänyt toimitustyö näkyy kirjan sisällössä. Vaikka teemat ovat laajoja, niin teos keskittyy tarkastelemaan varsin rajattuja eettisiä kysymyksiä ja tekee tämän erityisesti amerikkalaisen yhteiskunnan näkökulmasta. Esimerkkejä tällaisista kysymyksistä ovat amerikkalaisen jalkapallon ammattilaisliigan NFL:n kyvyttömyys reagoida aivotärähdyk-

siin, korruptio Penn State -yliopistossa sekä tummaihoisten urheilijoiden rooli ”valkoisten miesten lajeissa”. Nämäkin ovat kiinnostavia aiheita, mutta urheilun etiikan nimellä kulkevalta julkaisulta olisi toivonut laajempia näkökulmia.

Itselleni kirjan kiinnostavinta antia olivat juuri ne harvat artikkelit, joissa laajempi näkökulma nousi esiin. Kysymys siitä, mitä urheilu itse asiassa on, ja kuvaukset menetelmistä, joita urheilumetsästyksessä käytetään, saivat pohdintani liikkeelle. Artikkelin myötä kallistuin kannalle, että metsästys ei voi olla urheilua. Toisille lukijoille teoksen ansiona saattaa kuitenkin näyttäytyä juuri se, että urheilun eettisiä ongelmia pohditaan konkreettisten yksittäistapausten kautta.

Tämäkin urheilukilpailuiden täyttämä kesä on osoittanut, että eettiset kysymykset ovat urheilussa jatkuvasti läsnä. Tekikö valmentaja oikein laittaessaan nuoren pelaajan suorittamaan ratkaisevan rangaistuspotkun? Antavatko uudenlaiset kengät kohtuutonta etua juoksulajeissa? Miten sukupuolensa korjanneen urheilijan suoritusta tulisi arvioida lajeissa, joissa miehet ja naiset kilpailevat eri sarjoissa?

Yksittäisten kysymysten taustalla piilevät laajemmat ja syvemmät kysymykset. Mitä on reilu peli? Mikä on sallittua ja miksi? Onko urheilijalla velvollisuus olla hyveellinen ihminen? Mikä on valmentajan vastuu? Onko urheilu tie hyvään elämään? Tällaisten kysymysten pohtimiseen *The Ethics of Sport* ei valitettavasti tarjoa juurikaan työkaluja, ja tästä syystä teosta ei voi suosittelua johdantona urheilun etiikkaan. Sen sijaan se tarjoaa katsauksen etenkin Yhdysvaltojen urheilumaailmaan ja esittelee kiinnostavia yksittäistapauksia, jotka muistuttavat urheilun eettisten kysymysten monipuolisuudesta.

ANTTI KUUSELA, FT

filosofi ja lehtori, joka parhaillaan tutkii urheilun filosofiaa
antti.kuusela@uteliaisuus.fi

 Kirja

Iso paha Veikkaus

SENJA LARSEN: Veikkauskraatia – kuinka Suomesta tuli riippuvainen peliriippuvaisista.

Kustannettu joukkorahoituksella Mesenaatin kautta 2021. 313 s.

”JOS INNOSTUJA OLISI AMMATTI, söpisi Senja Larsen omasta mielestään sellaiseen työhön todella hyvin” (yle.fi 22.1.2021). Larsen on kokenut viestinnän ammattilainen, jonka viimeisin innostus kohdistuu suomalaisten rahapelaamiseen ja siinä erityisesti peliriippuvuuteen ja Veikkaus Oy:n toimintaan.

”Veikkauksen tarkoituksena on tuottaa peleillä iloa”, vakuutetaan Veikkauksen nettisivuilla. Larsen on eri mieltä. Hänen mukaansa Veikkauksen tarkoituksena on tuottaa rahaa, minkä sivutuotteena syntyy murhetta ja riippuvuutta.

Entinen Veikkaus Oy, Raha-automaattiyhdistys (RAY) ja Fintoto yhdistettiin vuoden 2017 alussa, ja nimeksi valittiin Veikkaus Oy. Pian yhdistymisen jälkeen laskettiin, että kauppoihin ja baareihin hajasijoitetuilla peliautomaateilla – jotka ovat erityisesti köyhimpien ja eri tavoin ongelmaisten kansalaisten suosiossa – kerätään jopa kolmasosa Veikkauksen tuotosta. Huomion myötä alkoi keskustelu siitä, kuinka ”vähäosaisilta riistetään varoja Veikkauksen hyväosaisille edunsaajille”. Tätä näkökulmaa Larsen haluaa kirjallaan vahvistaa.

Valtio-omisteinen Veikkaus epäilemättä tuottaa toisaalle iloa ja toisaalle murhetta. Asetelman muutos edellyt-

täisi poliitikoilta uusia linjauksia. Toistaiseksi asiaan ei ole ollut intohimoja. Larsenin päätelmä on, että ”omaa etua maksimoidaan yleisen sijaan”. Päätäjät ovat aktiivisesti mukana Veikkauksen tai sen edunsaajien toiminnoissa, mikä tuo heille rahaa, valtaa ja arvostusta. Kaikkisa puolueissa on päättäjiä, joiden sidonnaisuudet nykyiseen veikkauksimaailmaan hillitsevät muutoshaluja.

Larsen kirjoittaa kuinka Veikkauksen edunsaajiin lukeutuvat kansalaisjärjestöt eivät nykyjärjestelmässä ole niinkään vastuullisia kansalaisille kuin heille veikkauksirahaa jakaville ministeriöille. Veikkauksen ympärille on muodostunut järjestötoimijoiden heimo, joka elää veikkauksirahalla. Siksi järjestöjen on pakko silittää Veikkausta. ”Veikkauksirahalla elävät järjestöt ovat poliittikan farmiliiga, johon sijoittuu myös entisiä poliitikkoja”, tiivistää Larsen **Mikael Jungneria** lainaten.

Veikkaus Oy:n toiminnasta Larsenilla ei ole mitään hyvää sanottavaa. Hänen mukaansa Veikkauksen markkinointistrategia suorastaan manipuloi peliongelmaisia: Veikkaus vakuuttaa olevansa hyväntekijä, ja pelaajien sopii ajatella itsestään samoin. Toki tähän Larsenilta löytyy todistusvoimaa. Esimerkiksi suoria lainauksia Veikkauksen johtajan seminaaripuheista tuskin yksikään toimittaja olisi jättänyt hyödyntämättä, siksi herkullisia ne ovat.

Larsen on selvästi puolensa valinnut ja siitä innostunut – jopa liikaa. Se näkyy jo kirjan otsikossa *Veikkaukskratia*, joka on lainattu Hikipedian satiirisivuilta. Kirjan loppuun Larsen on vielä liittännyt Hikipediaan ko. otsikolla kirjoitetun irvailutekstin Veikkauks Oy:stä. Samalla hän tulee vetäneeksi mattoa oman tekstinsä alta: oltiin tässä sitenkään tosissaan vai haluttiinko lennokkaalla tekstillä vain hämätä?

Liiallinen innostus näkyy myös kirjan alaotsikossa. Kirja ei kerro ”kuinka Suomesta tuli riippuvainen peliriippuvaisista”, vaan keskittyy nykytilan kuvaamiseen pelihaittojen näkökulmasta.

Vuonna 1938 aloittanut RAY ja etenkin vuonna 1940 perustettu Veikkaus olivat pitkään aika lailla eri organisaatioita kuin tämän päivän Veikkaus Oy. Esimerkiksi liikunnan ja urheilun veikkauksurahat tulivat vuosikymmenten ajan etupäässä jalkapallopelien lopputulosten veikkaamisesta ja 1970-luvun alusta alkaen erityisesti Lotosta. Nykyään nämä pelit luokitellaan lähes harmittoimiksi ”ei-punaisiksi” peleiksi toisin kuin markettien koukuttavat rapapelikoneet. Tätä taustaa vasten vuoden 2017 fuusio

oli urheilulle ja liikunnalle imago tappio.

Larsenin kirjoitustapa ilmentää hänen sanoma- ja viikkolehtitaustaansa. Kappaleet ovat lyhyitä ja otsikoita on paljon: 313-sivuisessa kirjassa 259. Tekstin tilkkutäkkimäisyys häitää kokonaisuuden hahmottamista. Toistoitakaan ei välttyä. Tiivistys noin 200-sivuun olisi riittänyt sanoman perillemenoon. Nyt tuntuu, että kirjoittaja on halunnut varmistamalla varmistaa asiansa: Veikkaus on paha, piste.

Joka tapauksessa Veikkaukskratia on ajankohtainen ja sillä on paikkansa keskustelun ja keskustelijoiden kiihdyttäjänä. Paineet muuttaa rahapelijärjestelmää ovat kasvussa. Osa järjestöistä ja poliitikoista on jo ilmaissut valmiutensa muutoksiin.

Miten nykytilanteesta tulisi Larsenin mielestä edetä? Hän viittaa muun muassa Liikasen työryhmän raporttiin *Suomalainen rahapelijärjestelmä muutoksessa – tulevaisuuden vaihtoehtoja* (2021) ottamatta kuitenkaan kantaa sen suosituksiin. Larsenille on riittänyt nykytilan epäkohtien alleviivaus.

Veikkaukskratiasta puuttuu erityisesti yksi luku ja sen myötä paljon. Larsen asettaa vastapariksi peliongelmaiset ja ”Veikkauksperheen” (poliitikot ja järjestötoimijat), mutta sivuuttaa kokonaan järjestötoiminnan kohteet: keitä he ovat ja paljonko heitä on, joita järjestöt auttavat toimillaan? Vaikka tyhjäkäyntiä on järjestöissäkin, niiden toimintaa voi luonnehtia laaja-alaiseksi ja vuosikymmenten aikana hioutuneeksi. Järjestöt herättelevät, organisoivat ja auttavat siellä, mihin julkinen sektori ei ylety, eikä markkinoita kiinnosta. Tähän maailmaan Larsen ei näytä tutustuneen.

Entä jos Veikkauksen edunsaajat eivät tekisi sitä mitä tekevät? Kuka piirtäisi – Larsenin kirjaa täydentämään – kuvan miltä Suomi näyttäisi, jos Veikkauksen ja RAY:n tuotoilla ei olisi tuettu kansalaisten hyvinvointia?

Peliriippuvaisia ja järjestöjen asiakkaita ei tietenkään tule asettaa vastakain, vaan tarkastella kokonaisuutta: miten parhaiten onnistutaan auttamaan kaikkia heitä, jotka erilaisia tukimuotoja tarvitsevat.

Lopuksi on ilo lainata Larsenin yhtä päätelmää: ”Julkinen talouden tarkoituksena ei ole valtion tulojen maksimointi vaan hyvinvoinnin lisääminen.”

TEIJO PYYKKÖNEN

teijo.pyykkonen@gmail.com

 Selvitys

Liikunnan taloudesta vaikea saada otetta

TIMO ALA-VÄHÄLÄ, JARI LÄMSÄ, JARMO MÄKINEN & SANNA PUSA: Liikunnan talous Suomessa vuonna 2018

Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä nro 19. 2021. 62 s.

”**KULTTUURIN YHTEISKUNNALLISESTA TÄRKEYDESTÄ** ei ole epäilyksiä. Sen tukemiselle on päteviä perusteluja”, sanoo taloustieteen emeritusprofessori **Sixten Korkman** (HS 19.2.2019) ja jatkaa: ”On kuitenkin vaikea määrittää kuinka paljon kulttuuria tulisi tukea.”

Kun pitkän linjan talousvaikuttaja nostaa kädet pystyyn kulttuurin taloudellisen arvon mittaamisessa, on siihen uskomisen. Liikunta on olemukseltaan kulttuurin kumppani, joten Korkmanin analyysi toiminee myös liikunnan alueella.

Vaikka liikuntaa ja sen tukemista on vaikea perustella eksakteilla talouslukuilla, on liikuntaa syytä tarkastella myös taloudellisena ilmiönä. Kiinnostavia kysymyksiä riittää: miten raha – tai sen puute – muuttaa liikuntaa, minkälaiset ovat liikuntamarkkinoiden rakenteet, minkälaista liikuntaa julkisen vallan kannattaa tukea saavuttaakseen tavoitteensa jne.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut liikunnan ja talouden tutkimus- ja selvitystyötä 1990- ja 2000-luvuilla sekä nyt (2020–21). **Timo Ala-Vähälä** on ollut keskeinen tutkija 2000-luvun selvityksissä.

Ala-Vähälän ja kumppaneiden tuoretta selvitystä Liikunnan talous Suomessa vuonna 2018 haluaisi kiittää lukuisista laskutoimituksista, jollei raportti olisi juuri niiden vyörytyksen takia raskas omaksua. Tekijät ovat halunneet yksityiskohtaisesti kertoa kaiken laske-
mansa. Lukuja ja lukujen lukuisia tulkintavaroja esitetään tiuhaan kokonaiskuvan kustannuksella.

Tekijät ovat varmasti ahkeroineet kuukauden jos toisenkin laskentatyössä. Urakka on ollut mittava ja ehkä uskokin on ollut koetuksella. Tuntuu, etteivät tekijät itsekään luota laskelmiinsa, sillä lähes säännömukaisesti niihin on lisätty reunahuomautuksia: todennäköisesti on näin, mutta voi olla toisinkin.

Puhti ei ole riittänyt miettiä mitä sitten, jos esimerkiksi liikunnan talouden volyyymi on 3–4,5 miljardia euroa kuten raportissa todetaan. Mitä jos volyyymi olisi 2,5 tai 5 miljardia euroa? Voiko rahavirroista ylipäätään päätellä paljoakaan?

Rahavirrat kuvaavat resurssien käyttöä, mutta eivät osoita liikunnan tuloksia. Luvut eivät kerro käytetäänkö liikuntaan liikaa, sopivasti vai liian vähän resursseja. Liikunta on hyvä sijoitus vain, jos siihen sijoitetut varat lisäävät ajateltua vaikutusta enemmän kuin samaisten varojen muut käyttötavat. Se, toimitaanko tehokkaasti tavoitteisiin nähden, on vähintään yhtä tärkeä talouskysymys kuin paljonko rahaa käytetään.

”Jotta liikunnan taloudellinen arviointi olisi mahdollista, on tiedettävä mihin liikunnalla pyritään, mitä liikuntaan sijoitettuihin varoille saavutetaan ja kuka nauttii tuloksista”, kirjoittivat taloustieteilijät Hannu Valtonen, Pekka Rissanen ja Markku Pekurinen alan tutkimusuraa avanneessa kirjassaan *Liikunta–Talous–Kulttuuri* (1993). Valitettavasti ko. julkaisu ei ole yltänyt Ala-Vähälän ja kumppaneiden raporttiin – ei edes lähdeluetteloon. Kansantalouden tilinpito ei ole asia, joka vanhenee kuin päivän sanomalehti, joten ko. julkaisun ohittamista ei voi perustella sen julkaisuudella.

Mielenkiintoista olisi katsoa mitä Ala-Vähälän ryhmän laskelmat kertoisivat Valtosen ja kumppaneiden käyttämässä tulkintakehikossa. Silloin nyt tehdyt laskelmat voisivat hyödyttää myös liikuntapolitiikan toimijoita ja muita soveltajia.

Toisaalta raportin tekijöitä ymmärtää: tulkintaan on vaikea ryhtyä, kun liikunnan ja urheilun tavoitteet ovat

moninaiset ja osin keskenään kilpailevia. Esimerkiksi urheilumenestykseen tähtäävät toimet ovat erilaisia kuin ikäihmisten terveyttä tukevat liikuntatoimet. Liikunnan taloutta olisi mielekästä selvittää liikunnan osa-alueittain.

Liikunnan ja urheilun suora kansantaloudellinen merkitys lienee noin 1–2 prosenttia. Liikunnan todellinen taloudellinen merkitys näkyy kuitenkin vasta kokonaisuutekunnallisten vaikutusten – suorien ja epäsuorien – kautta. Epäsuoriin vaikutuksiin ei raportissa puututa.

Liikunnan ja urheilun avulla on mahdollista kasvattaa sekä inhimillistä pääomaa (osaaminen, koulutus, kokemus, luovuus jne.) että sosiaalista pääomaa (verkostoihin, mm. seuratoimintaan osallistuminen, luottamus jne.). Merkitystä on myös liikunnan ja urheilun elämystalousvaikutuksilla (omakohtainen osallistuminen, urheilutapahtumien seuraaminen). Epäsuoria vaikutuksia on vaikea mitata, mutta ne saattavat hyvinkin olla merkittävämpiä kuin liikunnan suorat talousvaikutukset. Epäsuorien vaikutusten selvittämiseen tarvittaisiin ainakin terveystieteellisen ja sosiologisen analyysin yhdistämistä taloustieteelliseen.

Vielä rohkenen oudoksua Ala-Vähälän ryhmän yhtä keskeistä johtopäätöstä. Sen mukaan kotitalouksien liikuntaan käyttämät varat olisivat 2000-luvulla dramaattisesti pudonneet, ja kotitalouksien osuus liikunnan rahoituksesta olisi enää noin 40 prosenttia (tosin tällekin prosenttiosuudelle esitetään vahvoja varauksia). Aiemmassa (2008) analyysissään Ala-Vähälä päätyi noin 70 prosenttiin eli suunnilleen samaan kuin Valtonen et. al. (1993). Vaikea on uskoa, että kotitalouksien merkitys olisi ohentunut samalla kun yhteiskunnassa vastuuta on siirretty julkiselta vallalta kansalaisille itselleen, yksityisten liikuntapalveluiden kysyntä ja tarjonta ovat kasvaneet, seuraosallistuminen kallistunut ja liikuntamatkailu vilkastunut.

Joka tapauksessa liikunnan ja urheilun kustantaa – veroilla, rahapelejä pelaamalla, kuluttamalla – Suomen kansa. Mielenkiintoista olisi jatkossa lukea myös jakaumavaikutuksista: kuka hyötyy liikunnan rahavirroista – kuka enemmän ja kuka vähemmän?

TEIJO PYYKKÖNEN

teijo.pyykkonen@gmail.com

 Kirja

Selväsänainen lasten liikuttamisopas

SATU-MARIA RUOTSALAINEN:
Hyppää hippaa – motoristen taitojen leikkikirja

Lasten Keskus 2020.

HYPPÄÄ HIPPAA ON MONIPUOLINEN motoristen taitojen harjoittamisen opas kouluikäisten lasten kanssa työskenteleville. Teoksen tietoja ja liikuntaleikkejä voi hyödyntää esimerkiksi liikuntakerhoissa, harrastemaailmassa ja leiritoiminnassa. Leikkivinkeistä voi olla hyötyä myös kouluikäisten lasten vanhemmille, jos jälkikasvua haluaa ohjata perinteisten pihaleikkien pariin.

Teos koostuu neljästä pääluvusta, joissa käsitellään motoristen perustaitojen ja fyysisen kunnon osa-alueita, erilaisia ohjaustapoja ja ryhmänhallintatietoja sekä ohjauksen suunnittelua ja tuntirakenteita. Viimeinen pääluku koostuu laajasta leikkipankista.

Satu-Maria Ruotsalainen kirjoittaa aiheista hyvin konkreettisesti ja helpotajuisesti. Kappaleet ovat lyhyitä ja eri aiheista kerrotaan vain aivan oleelliset asiat menemättä liikaa yksityiskohtiin. Sanasto on helppoa ja vähänkin erikoisemmat sanat selitetään. Jopa päinmakuu-sana selvennetään vatsallaan makaamiseksi.

Ruotsalainen on selvästi pitänyt mielessä, ettei läheskään kaikilla kerhohajaajilla, nuorisotyöhajaajilla, harrastusohajaajilla tai lasten valmennustoiminnassa mukana olevilla ole välttämättä minkäänlaista liikunta-alan koulutusta. Eikä tarvitsekaan

olla, sillä monissa tapauksissa tärkeintä on, että lapset saadaan pidettyä liikkeessä turvallisessa ympäristössä ja että heillä on mahdollisuus kokeilla erilaisia liikkumistapoja ja välineitä.

Kuitenkin jo pienellä perustietojen lisäyksellä ohjaaja voi nostaa ryhmänsä toimintaa astetta monipuolisemmaksi ja suunnitelmallisemmaksi. Kun tietää, että motoriset perustaidot koostuvat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidoista, osaa paremmin huomioida toiminnassa nämä kaikki osa-alueet ja ymmärtää monipuolisen liikunnan merkityksen.

Perinteisten pihaleikkien ja hippojen lisäksi teoksesta löytyy 2000-lukua. Tubettajahipassa kerätään itselle mahdollisimman monta seuraajaa, selfie-hipassa hassutellaan poseerauksilla ja pizzaboxissa läpsitään kuvitteellisia pitsalaatikoita toisten käsistä.

Ohjaustyössä Ruotsalainen kehottaa valitsemaan erilaisia opetustyyliä ja huomioimaan lasten osallisuuden. Aloitteleva ohjaaja valitsee usein vastomaisesti turvallisimmilta ja tutuimmilta tuntuvat ohjaajakeskeiset opetustyyliä. Hyppää hippaa esittelee myös lapsilähtöiset opetustyyliä, mutta suppeat kuvaukset eivät ehkä riitä siihen, että ilman alan koulutusta työskentelevä ohjaaja ymmärtäisi tai uskaltaisi ottaa niitä käyttöön.

Myös lasten osallisuuden lisääminen voi tuntua riskialttiilta. Ohjaajalla saattaa käydä mielessä kauhukuvia siitä, kuinka auktoriteetti murenee samaa tahtia kuin lasten päätösvalta lisääntyy. Osallisuus ei kuitenkaan tarkoita säännöttömyyttä tai rajattomuutta, eikä sitä, etteikö vastuu toiminnasta olisi lopulta aina aikuisella. Ruotsalainen kirjoittaa osallisuudesta ainoastaan yhden sivun. Se ei riitä kertomaan tarpeeksi aiheesta, eikä asiasta ensimmäistä kertaa lukeva ehkä vakuutu osallisuuden tärkeydestä. Myös käytännön soveltamiseen kaipaisi lisää ohjeita.

Helppimmillaan Hyppää hippa-kirjasta voi poimia kivoja uusia leikkejä ja pelejä lapsiryhmien kanssa kokeiltavaksi. Toivottavasti mahdollisimman moni ohjaaja maltaisi kuitenkin myös lukea kirjasta myös muuta tietoa ohjaustyönsä uudelle tasolle nostamiseksi.

ANNA HOLOPAINEN

liikunnanohjaaja (AMK)
sorvali@msn.com

Dokumentti

Kurkistus kovan väännön maailmaan

Kuosmanen vs. Savolainen. Tokion matka kahdelle.

Yle Urheilu 2021. 59 min.

Elias Kuosmanen ja Arvi Savolainen ovat kamppailleet viime vuosina tasapäisesti kreikkalais-roomalaisen painin 97 kilon sarjassa. Kuosmanen on pitkään ollut hiukan niskan päällä, mutta Savolainen väänsi itsensä vuoden 2021 alussa olympiakarsintoihin ja lopulta Tokion kisoihin. Corona-ajallakin oli osuutta asiaan: kevään 2020 karsintoihin olisi osallistunut Kuosmanen.

Kerronta on vauhdikasta, mutta silti suomalaisen vähäeleistä. Amerikassa vastaavasta asetelmasta olisi reviteltä paljon enemmän. Lisädraamaa tuo se, että Kuosmanen päättää yrittää olympiapaikkaa raskaassa sarjassa (130 kg). Hän onnistuu myös sen saavuttamaan itseään yli 20 kiloa painavampien urheilijoiden kanssa otellessaan.

Dokumentti tarjoaa väläyksiä huippu-urheilijan arjesta. Painissakin on tarjolla kohti unelmaa ponnistellussa **Winston Churchillilla** mukaillen hiukan verta, paljon hikeä ja toisinaan kyyneliä. Olympiakisoihin ei 2020-luvulla todellakaan pääse urheilemaan turistina. Painissa mukaan otetaan 16 painijaa sarjassaan. Karsintaturaukset ovat kovia, vain voitolla pääsee jatkoon.

Katsoja saa myös aavistuksen siitä, miten otteluihin valmistaudutaan 2020-luvulla. Matolle ei hypätä suoraan pukuhuoneesta. Valmennustiimi käy läpi videoita vastustajien heikkouksia ja vahvuuksia.

Taustoitukseksi esitetään väläyksiä molempien lapsuudesta. Savolainen harrasti lapsena poniratsastusta, mistä hän sai yläasteelle siirryttyään kuulla ”ponipojaksi” nimitystä. Hän itse arvelee ratsastuksen ja maatilatöiden luoneen osaltaan monipuolista liikunnallista pohjaa. Kuosmanen pelasi puolestaan lapsena jalkapalloa.

Kolmanneksi päähenkilöksi nousee Painiliiton kreikkalais-roomalaisen painin vastuvalmentaja **Marko**

Yli-Hannuksela, jonka paikka molempien painijoiden välissä ei ole ollut helppo. Kaksinkertainen olympiamitalisti Yli-Hannuksela elää tunteella mukana otteluissa, mikä lisää dokumentin imua.

Kuosmanen ja Savolaisen olympiataipaleelle mahtuu myös suomalaista järjestötoimintaa huonoimmillaan esittelevä kohtaus. Yli-Hannuksela valitsi kesällä 2019 Savolaisen MM-edustajaksi. Kaksi kertaa EM-pronssimitalille yltäneen Kuosmanen syrjäyttäminen nostatti vastavyörytyksen, jonka tuloksena Painiliiton hallitus päätti järjestää ylimääräisen karsinnan kaksi viikkoa ennen kisoja. Kuosmanen voitti ja lähti kisoihin.

Urheiluelokuvien tapaan taustalla soi kohtalonomainen musiikki. Harva dramatisointi kuitenkaan yltyä samaan tunnelmaan kuin tämä vähän rosainen

dokumentti. Ero näkyy ottelukuvauksissa. Niitä on vaikea näytellä, mikä usein jarruttaa urheiluelokuvan kulkua. Tässä oikeat ottelut toimivat kerrontaa vauhdittavana voimana. Pistelaskusta ja säännöistä kertova tekstitys auttaa painista vähemmän perillä olevaa katsojaa pysymään mukana otteluissa.

Olympiamatka vei Savolaisen pronssiotteluun, jossa tuli tappio. Kuosmanen ehti kartuttaa ennen kisoja hiukan lisämassaa, mutta menestystä ei tullut lähes 20 kiloa painavampien huippumiesten kanssa kamppaillessa.

Kuosmanen ja Savolainen ovat harjoitelleet yhdessä, ja miesten välit ovat kaikista huolimatta hyvät. Molemmat arvioivat kovan kilpailuasetelman kehittäneen heitä painijoina.

Tokion matka kahdelle herättää taatusti ajatuksia niin penkkiurheilijan kuin tosissaan menestystä tavoittelevien mielessä. Dokumentin välittämä kuva huippu-urheilusta on kova ja rujo, mutta toisaalta myös innoittava.

JOUKO KOKKONEN